

Woensel West

Omdat smaken verschillen!

DEFINITIEF
CONCEPT
15.11.2010

INHOUD

1. Update: Omdat Smaken Verschillen!
"nieuwe inzichten"
2. Algemene Ontwikkelingsvisie
- 3.. Uitwerking Projectkaders
  - Edisonstraat - "Huiskamer en Ruggengraat"
  - Volta & Galvani - "Stadsbuurt"
  - 1e en 2e Franklinstraat - "Spilstraat"
  - Plan Celsius
  - Wattstraat, Galileistraat - "Stationsstraat"
4. Colofon

1. UPDATE: OMDAT SMAKEN VERSCHILLEN, -nieuwe inzichten

In dit boekwerk wordt een actualisering van stedenbouwkundige ontwikkelingsvisie voor de vernieuwing van Woensel-West te Eindhoven gepresenteerd. De Stedenbouwkundige ontwikkelingsvisie Woensel West is op 12 juni 2007 door de gemeenteraad vastgesteld. Sindsdien is een aantal deelprojecten in de wijk in uitvoering, in voorbereiding en zijn enkele projecten die in de ontwikkelingsvisie staan benoemd, opgeleverd en afgerond. Gemeente en Trudo zijn actief in de wijk en permanent fysiek aanwezig in de Buurtonderneming Woensel-West. Destijds is met Omdat Smaken Verschillen bewust niet gekozen voor een blauwdruk maar voor een organische aanpak, waardoor flexibel op nieuwe ontwikkelingen en inzichten kan worden ingespeeld. De met deze aanpak opgedane ervaring en enkele nieuwe inzichten heeft geleid tot deze actualisering van Omdat Smaken Verschillen. De belangrijkste zijn:

1.
De overtuiging is gegroeid dat de fysieke aanpak van de wijk sterker moet voortkomen uit een visie op de toekomstige bewoners en gebruikers en de sociale samenhang en leefwijze in Woensel-West. Belangrijk onderdeel daarvan is dat in combinatie daarmee geprobeerd wordt het imago van Woensel West sterk te verbeteren.
2.
Ingrijpend is de conclusie dat nieuw onderzoek naar technische staat van de woningen rond het Celsiusplein aanleiding geeft tot sloop/nieuwbouw in dit deel van de wijk, terwijl aanvankelijk de inzet van alle partijen was om de bestaande circa 400 woningen te renoveren. Voor dit gebied wordt onder de naam "Plan Celsius" een nieuwe stedenbouwkundige invulling ontwikkeld.
3.
Voor de lopende (fysieke) projecten zijn in 2007 projectkaders opgesteld. Er is gebleken dat de afstemming tussen de lopende en toekomstige projecten bij de uitwerking beter kan en moet. De projectkaders moeten daarom geactualiseerd en aangescherpt worden.

2. ALGEMENE ONTWIKKELINGSVISIE

De hoofdlijnen van de vastgestelde visie uit 2007 zijn hieronder weergegeven. Deze hoofdlijnen zijn onverminderd van toepassing, met daarbij een belangrijke toevoeging. In het kijken naar de fysieke projecten, is meer dan voorheen de sociaal maatschappelijke opgave voor de buurt het vertrek punt van denken en handelen. In de verdere uitwerking van de ideeën voor de Edisonstraat, als zijnde een sterke as in Woensel West, ontwikkelde deze straat zich naast huiskamer ook tot ruggengraat van Woensel West. De Edisonstraat moet de buurten verbinden en een gezamenlijke, nieuwe identiteit voor de gehele wijk uitstralen.

In de ontwikkelingsvisie wordt de wijk onderverdeeld in een aantal deelbuurten die ieder een eigen identiteit kunnen krijgen en grotendeels als losstaande elementen vorm gegeven en ontwikkeld kunnen worden.

Naast de deelbuurten onderscheiden we een aantal verbindende lijnen die zich tussen de verschillende buurten bevinden en zorg dragen voor de samenhang van de gehele buurt.

Als derde pijler van de visie is het ontwikkelen van betekenisvolle plekken benoemd. De plekken vormen meestal het fysieke hart van een buurt of van een verbindende lijn maar kunnen ook een heel belangrijke functie voor de gehele wijk vormen. De betekenisvolle plek moet in nauwe samenhang met bijbehorende buurt als één project wordt aangepakt.

Woensel West moet een wijk worden waar mensen die dat willen vooruit geholpen worden. Een levendige wijk met bedrijvigheid geconcentreerd langs de Edisonstraat met accenten op het Celsiusplein en de kop van de Edisonstraat als belangrijke toegangspoort, uithangbord voor Woensel West. Met daarachter bijzondere woonbuurtjes waar het goed toeven is. De kracht van de in 2007 vastgestelde visie is en blijft dat de verschillende projecten los van elkaar kunnen worden gestart. Dat is

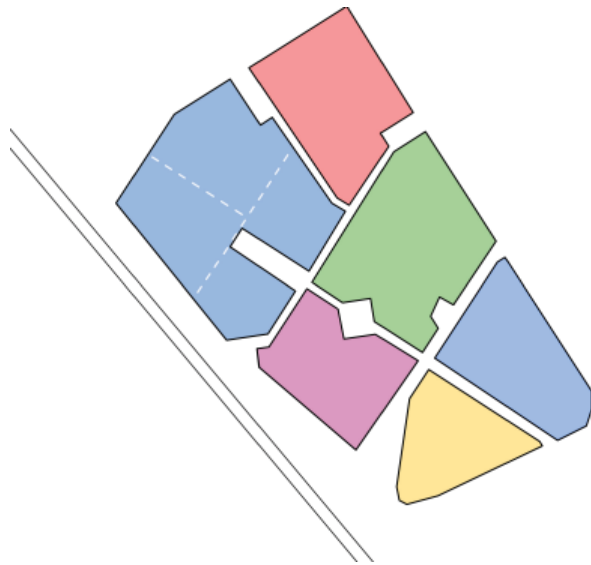
van groot belang vanuit de wens dat de ontwikkelingen in Woensel West in samenspraak met de bewoners tot stand komen en aansluiten bij de wensen die worden geformuleerd over de eigen woonomgeving.

Organische aanpak

De in 2007 vastgestelde visie geeft een algemeen doel en algemene uitgangspunten waar elk project aan moet voldoen. Deze visie is richtinggevend, zonder dat het een vast omlijnd ontwerp is. Zodoende blijft er zoveel mogelijk ruimte voor initiatieven die nu nog niet bekend zijn. Gezien de lange tijdsperiode waarover de organische planontwikkeling zich zal uitsmeren biedt het aldus ook de noodzakelijke flexibiliteit.

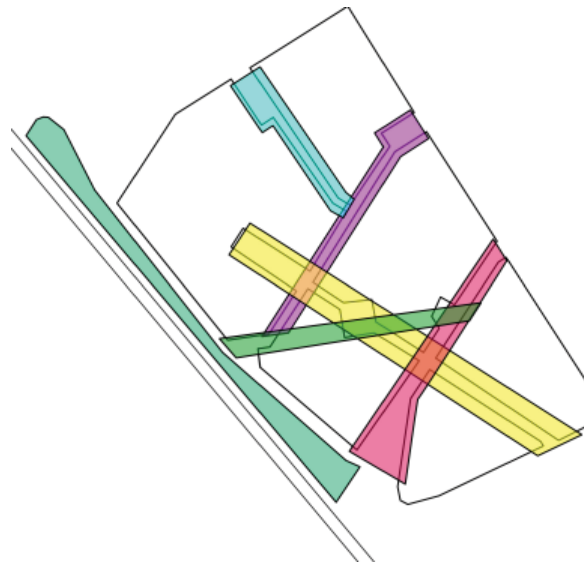

Geactualiseerde Ontwikkelingskaart van de visie:
"Omdat Smaken Verschillen"

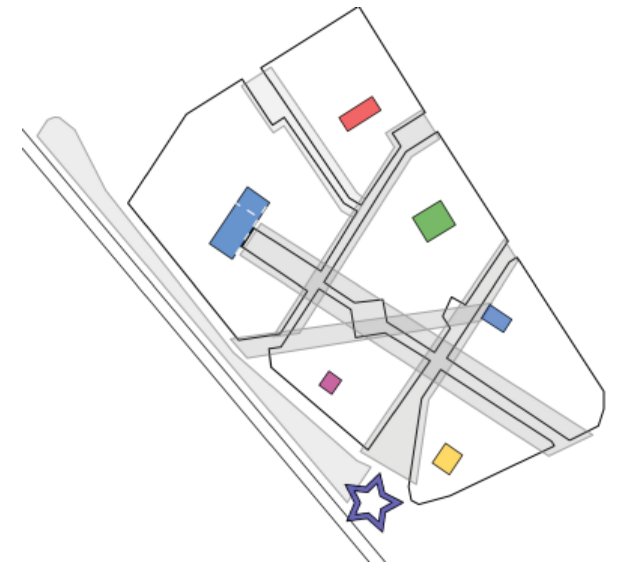
Eigen Buurten

Woensel-West bestaat uit buurten met elk een eigen karakter. Dat willen we behouden en versterken. Elke buurt zal een eigen samenhangend straatbeeld krijgen door keuzes in bijvoorbeeld kleuren, bomen, overgangen openbaar/privé, bestrating, parkeren etc. De ruimtelijke samenhang binnen de buurten moet zo groot mogelijk zijn. Per buurt wordt daarvoor in samenspraak met bewoners het hoofdthema bedacht wat vervolgens wordt vastgelegd in de projectkaders. De hoofdvisie zegt dat de verschillen tussen de buurten duidelijk zichtbaar moeten zijn.

Verbindende Lijnen

De verschillen tussen de buurten worden letterlijk en figuurlijk verbonden door een aantal lange straten die op de overgangen tussen de buurten loopt. Deze straten en bijbehorende woningen worden elk als een apart deelproject uitgewerkt. Ze vormen langere lijnen die de samenhang tussen de deelbuurten garanderen. Elke 'verbindende lijn' zal een uitgesproken eigen karakter krijgen, het karakter zal in alle gevallen openbaar zijn. Samen vormen ze als het ware het gezicht van de wijk, ondanks dat ze midden in de wijk liggen kunnen ze gezien worden als een representatieve voorkant.

Trotse Plekken

Elke buurt moet een 'hart' krijgen; een plek die het karakter van de buurt samenvat; een plek ook waar elke bewoner in de buurt zich trots mee verbonden voelt; het visitekaartje van de buurt. Dat kan een plein zijn, maar ook een straat of bijzondere gebouwen. De 'trotse plek' hoeft niet in het midden van de buurt te liggen. Voorop staat dat de gebruikers het ervaren als een collectieve plek.

3. UITWERKING: PROJECTKADERS

In de volgende paragrafen worden vijf belangrijke projecten verder uitgewerkt. De vijf projecten bestaan uit drie verbindende lijnen en twee deelgebieden. De drie lijnen: Edisonstraat, Franklinstraat en Wattstraat zijn gekozen vanwege hun strategische positie binnen de hele wijk en hun potentiële kwaliteit voor de toekomst. De twee deelbuurten zijn gekozen omdat er sprake is van urgentie ten aanzien van woonkwaliteit van de woningen, maar ook omdat ze belangrijk liggen in relatie tot de randen van de wijk en andere projecten. In dit document wordt begonnen met het verder introduceren van de deelgebieden in hun onderlinge samenhang. Vervolgens vindt de uitwerking van deze verbindende lijnen en deelbuurten plaats en wordt ze in hun onderlinge relatie beschouwd. De inhoud van deze projectkaders is tot stand gekomen in intensief overleg met buurtbewoners.

Betekenis en reikwijdte van de beschreven ruimtelijke projectkaders.

Met deze projectkaders worden de bedoelingen van de visie op de ruimtelijke ingrepen per deelgebied verder geconcretiseerd. Doel daarbij is om richting te geven aan de inrichting en de bouwplanontwikkelingen. Het moet tijdens de uitwerkingsfase een operationeel document zijn; een praktische handleiding voor de opdrachtgevers, ambtenaren, de kwaliteitsbewakers, de architecten en alle overige belanghebbenden.

Het karakter van elk deelgebied is als concept samengevat in één woord. In de tekst wordt vervolgens uiteengezet welke kwaliteit daarmee bedoeld en nagestreefd wordt. Daarbij wordt de ruimtelijke samenhang tussen programma, bebouwing, parkeren en openbare ruimte benoemt. De nadruk ligt op het vastleggen van de inhoudelijke bedoelingen en de ruimtelijke kwaliteiten van de verschillende woonmilieus. Naast de bedoeling per woonmilieu, wordt ook ingegaan op de programmatische en ruimtelijke relaties tussen de deelgebieden onderling op plaatsen waar ze overlappen en aan elkaar grenzen. De beoogde ruimtelijke relaties worden per deelgebied beschreven onder het kopje 'relaties'. Hier wordt onder andere bepaald welk deelgebied 'voorrang' heeft ter plaatse van een overlap.

Bepaling van de inhoudelijke bedoelingen is soms globaal in de vorm van tekstuele beschrijving, soms echter meer concreet in het vastleggen van een ruimtelijk voorschrift, zoals bijvoorbeeld een 'duidelijke wandwerking' of 'auto's overwegend uit het zicht parkeren'. Deze variatie in mate van concreetheid van de beschrijving is bewust gekozen: daar waar ruimtelijke bepaling noodzakelijk is geacht wordt meer sturing vooraf gegeven dan daar waar ontwerprijheid gewenst is. In een ontwikkelingskaart per deelgebied worden bedoelingen en bepalingen grafisch weergegeven. De gekozen werkwijze, waarbij veel vrijheid gelaten wordt voor de concrete planontwikkeling in een aantal bewust van elkaar verschillende woonmilieus, vraagt om een goede bewaking van de beoogde kwaliteiten.

De projectkaders moeten vanaf de start van de planontwikkeling per deelgebied vooral stimulerend en enthousiasmerend werken. Daarnaast is de afstemming tussen de ontwikkeling van de verschillende deelgebieden een belangrijk aandachtspunt. Ook is het noodzakelijk om continuïteit in het denken over de ruimtelijke kwaliteit tijdens de transformatie van wijk te garanderen. Op basis van dit document kan per deelgebied bouwplanontwikkeling gestart worden. Het ontwerpteam moet de hier beschreven inhoudelijke bedoelingen vertalen in een ruimtelijk ontwerp.

geactualiseerde visiekaart

EDISONSTRAAT

“Ruggengraat en Huiskamer”

De Edisonstraat is momenteel een soort open huis van de wijk; de voortuinen etaleren in de zomer de bewoners. De straat functioneert daardoor als een soort interieur; een collectieve ‘Huiskamer’. De Edisonstraat loopt vanaf de Marconilaan tot het punt waar het overloopt in het Celsiusplein, diep in de wijk. Het Edisonplein wordt gezien als onderdeel (plaatselijke verbreding) van de Edisonstraat. De Edisonstraat is de belangrijkste straat van Woensel West, de straat waarover wordt gepraat in de stad. Veranderingen die hier plaatsvinden leiden direct tot een imago-verandering van de wijk. Hier, aan de Edisonstraat, willen we laten zien dat Woensel West veelzijdig is, ondernemingsgezind, levendig en gastvrij. In de Edisonstraat kan je zien hoe in Woensel West wordt gewoond en gewerkt, het is tevens de plek waar bezoek wordt ontvangen, in de belangrijkste kamer van de wijk. Het moge duidelijk zijn: de Edisonstraat zal ingrijpend opnieuw ingericht en verbouwd worden tot de sterke ruggengraat van Woensel West. Flexibiliteit en uitwisselbaarheid van functies zijn daarbij sleutelbegrippen.

KARAKTER

Bedrijvigheid van de entree aan de Marconilaan tot bij het Celsiusplein, met restaurantjes, winkels en ruimte voor zelfstandige ondernemers. Dit is de plek waar rekening gehouden kan worden in de bebouwing om dit mogelijk te maken. De gelijdelijke transformatie van woonstraat naar een levendige straat vraagt om woningen die makkelijk zijn te veranderen tot winkel en bedrijfsruimten en omgekeerd. Een hogere begane grond verdieping voor een bedrijfsruimte, of juist diepere bebouwing, woningen boven het bedrijfspand, zonder tuin maar met een terras of balkon aan de voorkant van de straat, passend bij het thema huiskamer. De bedrijvigheid die zich binnen afspeelt moet ook te zien zijn aan de voorkant van de winkels, woningen en de bedrijven, zodat er interactie ontstaat tussen binnen en buiten. Dit betekent voor de bebouwing dat er een bijzondere ruimte moet worden gemaakt voor de uitwisseling tussen woonkamer/ bedrijfsruimte, eigen erf en de straat.

Deze overgangsruimte is in sterke mate beeldbepalend voor de straat.

De variatie in deelbuurten, zoals die is neergezet in: “Omdat Smaken verschillen”, is het centrale thema in de visie en in de beeldbepalende Edisonstraat moeten daarom de verschillende karakters van de aangrenzende buurten voelbaar zijn. Tegelijkertijd moet de ruimtelijke eenheid van de straat worden versterkt. Het gaat dus om eenheid én verscheidenheid. Dit gebeurt in de eerste plaats door eenheid in de inrichting van de openbare ruimte over de lengte van de straat. Daarvoor is een sterk element nodig, zoals bijvoorbeeld, een groene middenberm, of een bijzonder ontwerp voor bestrating en meubilair.

Uitzonderingen op deze eenheid in de lengte is de kruising met de Franklinstraat (Spilstraat). Bij deze gelijkwaardige kruising is de Spilstraat voelbaar in de Edisonstraat (bijvoorbeeld letterlijk door de bestrating). De idee daarbij is dat het genoemde sterke element krachtig genoeg is om ‘over deze onderbrekingen heen’ de eenheid van de Edisonstraat te behouden. De bebouwing vormt stedenbouwkundig gezien een heldere wand die de lengte van de straat benadrukt. Het volume en karakter van de bebouwing varieert in relatie met de aangrenzende deelbuurten. Slimme oplossingen voor parkeren, zoals bijvoorbeeld collectief parkeren in het blok en/ of geconcentreerd parkeren aan het eind van de Edisonstraat moeten de autodruk zoveel mogelijk verlagen.

BIJZONDERE HOEKEN: ICONEN

Om de creatieve levendigheid van de wijk direct voelbaar te maken komen er verspreid door de Edisonstraat een reeks bijzondere iconen; opvallende, bijzondere bouwwerken met bijzondere functies op met name de hoeken. Het zijn beeldmerken van het nieuwe Woensel-West, herkenbaar, fotografeerbaar. De iconen op met name de hoeken, in hun functie en fysiek bijzonder, moeten de sociaal economische en culturele vooruitgang van Woensel West etaleren. Tegelijkertijd wordt aan

Mogelijke invulling van de reeks iconen en bijzonder plekken in de Edisonstraat.

de Edisonstraat het karakter van de achterliggende deelbuurten een gezicht geven.

AANSLUITINGEN

Kop van de straat

Voor het eerste deel van de Edisonstraat, nabij de Marconilaan, wordt het bestaande eigen karakter met functies met een potentieel wijkoverstijgende betekenis behouden. Om aan te sluiten bij de ambitie van de wijk zal er wel herontwikkeling of opwaardering plaats moeten vinden. Deze functies zullen zich met name gaan richten op de stedelijke ring waar de Marconilaan onderdeel van is. Het karakter van eventuele nieuwe ontwikkeling op deze plek moet het reclamebord aan de binnenstedelijke ring voor de andere voorzieningen aan de Edisonstraat vormen en is daarmee de entree en het visitekaartje voor de wijk.

RELATIES MET DE OMGEVING

Relatie met Volta & Galvani

Het nieuwe plan voor Volta & Galvani toont een wand langs de Edisonstraat, met daarin een poort. De uitstraling van de wand en de poort maken het nieuwe karakter van ‘Stadsbuurt’ herkenbaar vanuit de Edisonstraat. In de nadere uitwerking moet het ontwerp van de woningen en bedrijfsruimtes in de nieuwe wand

aansluiten bij het thema 'Huiskamer' van de Edisonstraat. Bij de toegang naar het Baekelandplein komt er op de hoek een Icoon, als onderdeel van de reeks in de Edisonstraat.

Relatie met Wattstraat

De Wattstraat is door de aansluiting met de Boschijk en het station een belangrijke ontsluitingsstraat van de wijk. De samenkomst van deze entree route en de 'Ruggengraat' van de wijk is één van meest openbare plekken in de wijk. Die betekenis wordt benadrukt door deze kruising in te richten als een samenhangend plein met de mogelijkheid om op elke hoek een icoon te plaatsen. Bij de inrichting van dit plein heeft de Edisonstraat in principe voorrang op de Wattstraat.

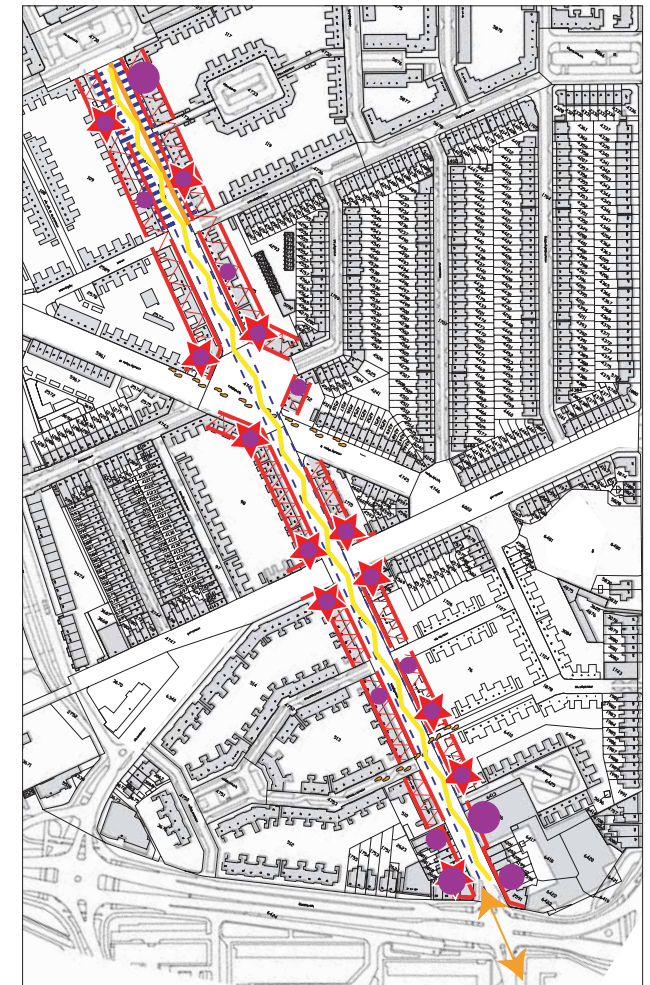
Relatie met 1e en 2e Franklinstraat

Ter plaatse van de kruising van de Edisonstraat met de Spilstraat is er sprake van een gelijkwaardige kruising. De Spilstraat zal zo "voelbaar" zijn in de Edisonstraat. Hiermee wordt beoogd dat het bijzondere gebruiksthema (**S**pelen, **I**ntegreren, **L**eren) op deze plek onderdeel wordt van de Edisonstraat. Deze keuze sluit aan bij het uitgangspunt dat de Edisonstraat de verschillende karakters van Woensel West verenigd.

Relatie Plan Celsius

De Edisonstraat dringt diep in de toekomstige nieuwe deelbuurt Plan Celsius binnen en bepaalt daarmee mede het karakter van de buurt. Het einde van de Edisonstraat en het Celsiusplein zorgen voor de levendige component in de rustige rondom gelegen woonbuurt. Aan de Edisonstraat toont plan Celsius zijn karakter, waarbij de functie van de Edisonstraat als Ruggengraat en Huiskamer van de wijk tegelijkertijd medebepalend is. De Edisonstraat is in dit laatste deel verbreed, waardoor er intensief kan worden geparkeerd zowel door bewoners als door bezoekers van de voorzieningen. De wisselwerking tussen het Celsiusplein en het verbrede deel van de Edisonstraat vraagt om een duidelijke kwaliteitsbewaking; dit is bepalend voor het Plan Celsius.

- Wandwerking
- Speelingsruimte
- Bomenrij
- Bijzondere plek
- Bindend element
- Ontspannen parkeren
- Belangrijke entree
- langzaam vereersroutes
- Voorziening
- concentratie voorziening
- Voorzieningen rondom plein

PLAN CELSIUS

Plan Celsius ligt aan het eind van de Edisonstraat, rondom het Celsiusplein. Ten opzichte van de ontwikkelingsvisie uit 2007 is dit een nieuw deelplan. Het Plan Celsius zal een nieuwe stedenbouwkundige smaak aan Woensel-West toevoegen. Technisch onderzoek uit 2008 heeft uitgewezen dat behoud van de bestaande woningen zowel kwalitatief als financieel niet haalbaar is. Daarmee is op deze plek de grootste sloop/nieuwbouw opgave van de wijk ontstaan.

De hier beschreven projectkaders zijn uitvloeisel van uitgebreid overleg met bewoners uit het te transformeren gebied. Deze projectkaders zijn hoofdlijnen; het binnenkort op te stellen stedenbouwkundig (ontwikkelings)plan zal een nadere uitwerking van deze kaders bevatten.

In vier kwadranten zal Plan Celsius fasegewijs worden gevormd rond het Celsiusplein, wat daarmee het 'betekenisvolle hart' wordt van het plan.

Het nog op te stellen stedenbouwkundig plan voor Plan Celsius zal het kenmerk van een ontwikkelingsplan moeten hebben waarbij enerzijds samenhang tussen de vier kwadranten moeten worden gegarandeerd en anderzijds vrijheid in ontwikkeling moet worden gelaten. Elke fase zal, in lijn met de organische aanpak, moeten reageren op wat er eerder is ontworpen en speculeren op wat er in de toekomst zal worden gebouwd om de gewenste eenheid vorm te geven.

KARAKTER

Het karakter van de buurt laat zich vertalen als modern hof en heeft een duaal karakter van rustige woonbuurt met aan de voorzijde een levendige voorzieningen straat met veel bedrijvigheid. Deze bijzondere plek moet uitnodigen tot een ontdekkingstocht door de buurt waarbij de kwaliteiten rustig, levendig en spannend afwisselend aan bod komen. Het karakter van de Edisonstraat zal voelbaar zijn in de gehele deelbuurt.

Het Celsiusplein zal het 'betekenisvolle hart' voor de deelbuurt worden en daarmee de verbinding tussen de vier fases vormen. Het Celsiusplein is daarnaast het eind- en hoogtepunt van de Edisonstraat en daarmee tevens een belangrijke plek voor de wijk. Net als het Spilplein krijgt het Celsiusplein een dubbele betekenis: een hart voor de buurt die zich opent naar de hele wijk. Het is een ontmoetingsplek voor de buurt en de wijk.

Dit 'hart' kan een mooie, rustige groene plek zijn (parkje, plantsoen, bomenplein ?) of juist een levendig plein met bijvoorbeeld een dynamisch werkgebouw. Het totale karakter van de buurt zal zeer groen zijn, maar dan vooral modern stedelijk groen, uitnodigend voor gebruik en sfeerbepalend voor de buurt.

Er wordt bovenal beoogd dat de ruimtelijke structuur en de kwaliteit van de openbare ruimte veilig en verzorgd is. Aan buitenkant van de blokken ligt openbare ruimte, terwijl binnen de blokken (min of meer) openbaar toegankelijke hoven/pleinen met een collectief karakter liggen.

Het beoogde karakter van moderne hoven is mede ingegeven door het streven naar een leefbare schaal; naar elkaar gerichte woningen waarvan de bewoners 'iets' gezamenlijk hebben. De moderne hoven/pleinen kunnen de verschillen in identiteit tussen de vier kwadranten accentueren.

De auto wordt zoveel mogelijk in de buurt van de woning geparkeerd en in meerderheid uit het zicht (bijvoorbeeld achter de woningen of opgeborgen in het groen), waarbij de pleinen en hoven (bijna) geen auto toelaten. De relatie tussen woningen en openbare ruimte moet zorgvuldig worden ontworpen en moet uitnodigen tot gebruik van de openbare ruimte door de bewoners. De woningvoorraad zal vooral bestaan uit grondgebonden woningen.

RELATIES MET DE OMGEVING

Het plan sluit aan op de omliggende buurten door bijvoorbeeld gelijke bouwhoogten. (Newton-, Brugman- en Stephensonstraat. De nieuwe woningen zijn gericht op de omsluitende straten (geen blinde gevels) en voegen zich naar de richting van de straat. Aan het einde van de Edisonstraat, op of aan het Celsiusplein, is er ruimte voor een bijzonder gebouw met een bijzondere functie of een heel bijzondere inrichting en gebruik van het plein als eindmarkering in de reeks van Iconen aan de Edisonstraat. Het kan de markering zijn van de bijzondere plek in Plan Celsius aan het Celsiusplein en past binnen de thematiek van de reeks Iconen aan de Edisonstraat.

Relatie Edisonstraat

De Edisonstraat dringt diep in deze buurt binnen en bepaalt daarmee mede het karakter van de buurt. Het zorgt voor de levendige component in de rustige woonbuurt. Aan de Edisonstraat toont plan Celsius zijn karakter, waarbij de functie van de Edisonstraat als Ruggengraat & Huiskamer van de wijk tegelijkertijd medebepalend is.

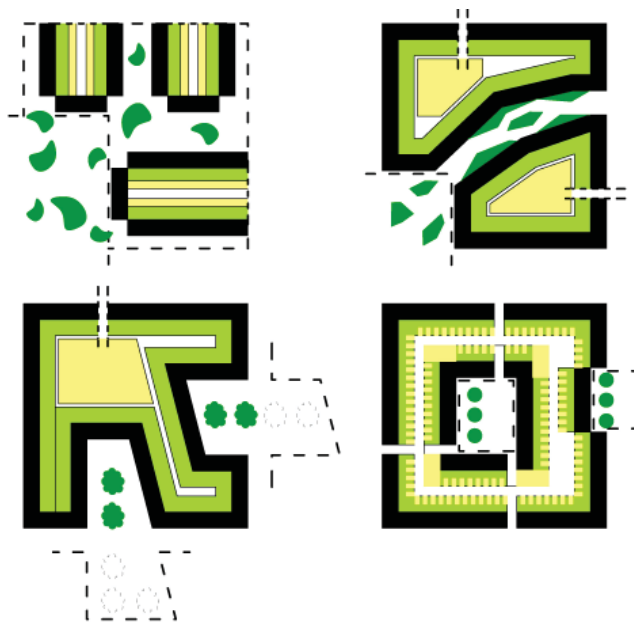
De levendigheid en het nieuwe elan van de Edisonstraat presenteert zich sterk in dit deel op en rond het Celsiusplein.

De Edisonstraat is in dit laatste deel verbreed, waardoor er intensief kan worden geparkeerd zowel door bewoners als door bezoekers van de nieuwe voorzieningen. Een stevige wand of wandwerking versterkt het profiel in dit deel van de Edisonstraat.

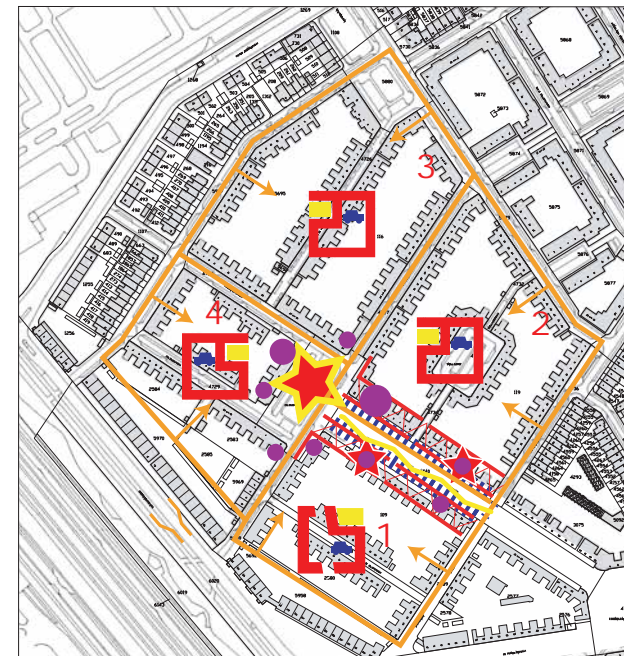
Relatie Groenewoudseweg

De verbinding van het Groenewoudsepark moet op deze plaats in de wijk worden versterkt, de verbinding is nu niet voelbaar aanwezig. Een (diagonale) route van Celsiusplein naar het einde van de Spilstraat, nabij de Groenewoudseweg is één van de oplossingen die dit gevoel kan versterken. Op deze manier zal in de

deelbuurt het (park) groen meer merkbaar aanwezig zijn in de wijk. Ook kan er gedacht worden aan een verbijzondering van de verbinding via de Reamurstraat van het Celsiusplein en het Groenewoudsepark. Meer directe verbindingen zijn op dit moment niet denkbaar aangezien de woningen aan de Groenewoudseweg zullen worden behouden. Het versterken van de relatie met het park kan leiden tot meer sociale veiligheid en een beter en intensief gebruik van het park.

conceptscenariën van mogelijke uitwerkingen van kwadranten in 'moderne hoven'.

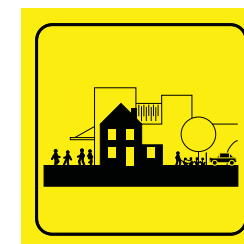
conceptkaart stedenbouwkundig ontwikkelingsplan

Impressie van de eerste fase aan het Celsiusplein

- - Wandwerking
- - Speelingsruimte
- - Bomenrij
- - Bijzondere plek
- - Bindend element
- - Ontspannen parkeren
- - Belangrijke entree
- - langzaam vereersroutes
- - Voorziening
- - concentratie voorziening
- - Voorzieningen rondom plein

VOLTA & GALVANI

“Stadsbuurt”

In dit gebied zijn sinds vaststelling van de ontwikkelingsvisie in 2007 grote veranderingen gaande: De vernieuwing van de wijk is hier volop zichtbaar; het SPILcentrum is inmiddels opgeleverd en het terrein voor de nieuwbouw van het project ‘Volta & Galvani’ ligt gereed. Het feit dat bovenstaande 2 projecten gerealiseerd zijn of waarvan in grote lijnen het ontwerp bekend is betekent niet dat onderstaande projectkaders niet meer hoeven worden vastgesteld. De kaders zijn bedoeld als het toetsingskader voor de verdere uitwerking van Volta & Galvani en kunnen op korte termijn mede sturend zijn voor de definitieve inrichting van het openbaar terrein. Het Spilplein zal tegelijkertijd met Volta & Galvani worden ontworpen en aansluitend op de realisatie van de deelbuurt worden gerealiseerd. Bovendien gelden de projectkaders onverminderd voor eventuele toekomstige ontwikkelingen.

De projectkaders zijn in deze update ongewijzigd:

Dit deelbuurtje is een stedenbouwkundige kop, gericht naar het centrum van Eindhoven. De hogere bebouwing aan het Marconieplein markeert deze stedelijke uitstraling. Deze kenmerken van de ligging geeft aanleiding om een buurt te maken met een meer stedelijk karakter en verschillende woningtypen voor oud en jong. De buurt kan een nieuwe smaak toevoegen aan het pallet van Woensel West, een moderner karakter met gebouwen die voldoen aan alle eisen van deze tijd

KARAKTER

Het beoogde karakter van dit deelgebied wordt in hoofdzaak bepaald door kleinschalige, besloten ruimtes met een stedelijk karakter. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van smalle straatjes of hofjes. De openbaar toegankelijke buitenruimte wordt opgevat als ‘stedelijke kamer’, die door de direct aangrenzende bewoners ervaren wordt als hun collectieve ruimte. Er is een sterke samenhang tussen de materialisering van de ‘stedelijke kamer’ en de architectuur van de woninggevels. Deze

buitenruimte is zo veel mogelijk autovrij en is ontworpen als verblijfsruimte voor passanten en bewoners, te voet of op de fiets. Auto's worden overwegend ‘uit het zicht’ geparkeerd. We gaan ervan uit dat het aantal woningen dat hier ontwikkeld wordt minstens even groot is als de huidige voorraad. Met een toename van woninggrootte en het toevoegen van voorzieningen betekent dit een bebouwingsdichtheid die hoger is dan in de rest van Woensel West. Daarmee wordt een ruimtelijke samenhang met de intensieve bebouwing van het nieuwe Spilcentrum en de nieuwe appartementen aan het Marconieplein beoogd. Het bovengenoemde stedelijke karakter sluit hierbij aan.

HART

Het nieuwe Spilcentrum en het voorplein zijn onderdeel van dit deelgebied. De nieuwe maat en betekenis van het plein zal het tot een hart van deze buurt maken. De ontwikkeling van de direct aangrenzende bebouwing zal op het plein worden afgestemd. Op de begane grond van deze bebouwing is een mogelijkheid niet-woonfuncties te realiseren. Er moet een sterk ruimtelijk-functioneel verband tussen het Spilplein en de overige ‘stedelijke kamers’ gemaakt worden, zodat elke bewoner zich ‘trots verbonden voelt’ met deze plek. Zie voor de inrichting en vormgeving ‘relatie met Wattstraat’.

AANSLUITINGEN

De randen van het gebied bestaan voor een deel uit particuliere woningen met achtertuinen. Deze woningen en tuinen worden zoveel mogelijk gehandhaafd. De aansluiting tussen de te handhaven privé-tuinen en de nieuwbouw moet zorgvuldig worden ontworpen. Het Baekelandplein valt binnen het kader van deze deelbuurt. Het prostitutieplein is een stedelijk element met een eigen afgeschermd karakter. Op termijn moet de relatie met de ruimte van het Baekelandplein echter niet worden uitgesloten. Aandacht moet besteed worden aan de relatie met direct aangrenzende bebouwing en aan zichtrelaties van hogere bebouwing.

RELATIES MET DE OMGEVING

Relatie met de Edisonstraat:

In het geval van sloop-nieuwbouw langs de Edisonstraat moet de nieuwe bebouwing een wand langs de Edisonstraat vormen. De uitstraling van deze wand sluit aan bij de overige bebouwing in de ‘Stadsbuurt’, waardoor het karakter van dit deelgebied herkenbaar wordt langs de Edisonstraat. Tegelijkertijd moeten de woningen in de nieuwe wand aansluiten bij het thema ‘Huiskamer en Ruggengraat’ van de Edisonstraat. In de wand wordt een iconische poort opgenomen, die de karakteristiek van de nieuwbouw van Volta & Galvani aan de Edisonstraat representeert en onderdeel is van de reeks iconen in de Edisonstraat. In de aansluiting op het Baekelandplein is eveneens ruimte voor een icoon op de hoek, passend bij de reeks iconen in de Edisonstraat.

Relatie met routes voor langzaam verkeer

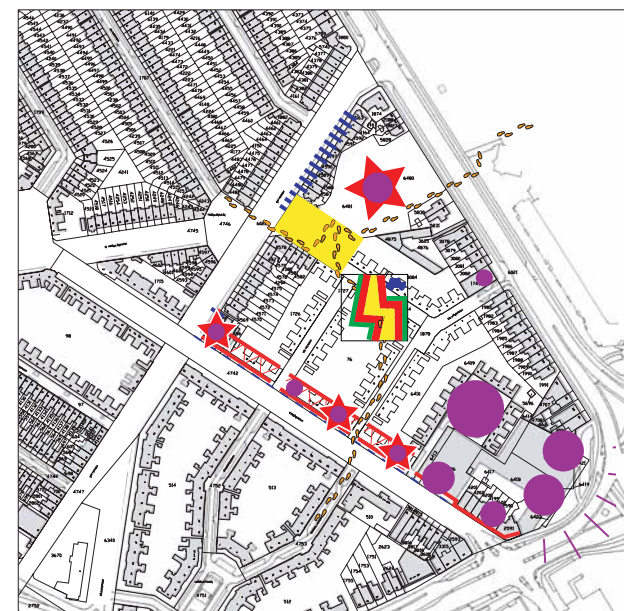
Vanuit de buurt met de Daguerrestraat en de Torricellistraat moet een verbinding voor langzaam verkeer naar het Spilcentrum goed vorm krijgen. Dit betekent goede aansluitingen op deze straten vanuit de ‘Stadsbuurt’ en logische routes voor voetgangers – met name kinderen – door dit deelgebied heen.

Relatie met de Wattstraat:

Zoals gezegd wordt het Spilplein gezien als het hart van de ‘Stadsbuurt’. Over dit plein loopt een belangrijke ruimtelijk-functionele verbinding met de ‘Spilstraat’. De inrichting van dit openbare plein moet gericht zijn op dubbelgebruik: ruimte voor wijkactiviteiten, ruimte voor halen/brengen per fiets en auto bij aanvang en einde schooltijd, ruimte voor spelen, en ‘s avonds extra ruimte voor parkeren....

Relatie met de Boschdijk:

Tussen de te handhaven bebouwing langs de Boschdijk zal het nieuwe stedelijke karakter van de 'Stadsbuurt' door het SPIL -gebouw uitstralen naar de Boschdijk. Ten oosten van deze nieuwbouw wordt een nieuwe verbinding voor langzaam verkeer tussen Spilplein en de buurt ten noord- /oosten van de Boschdijk gemaakt.

- - Wandwerking
- - Speelingsruimte
- - Bijzondere plek
- - langzaam verkeersroutes
- - Voorziening
- - concentratie voorziening
- - Voorzieningen rondom plein
- - Besloten ruimtes, parkeren uit het zicht

1e en 2e FRANKLINSTRAAT

“Spilstraat”

De komst van het nieuwe Spilcentrum is aanleiding voor het thema van deze straat; SPIL staat voor **Sp**elen, **I**ntegreren en **L**eren. Dát moet een plaats krijgen in deze straat voor kinderen en andere groepen bewoners in de wijk.

KARAKTER

De Spilstraat is een verblijfsgebied waar de voetganger veel ruimte krijgt. Dat betekent dat er brede stoepen worden gemaakt met genoeg ruimte voor kinderen om veilig te spelen en te lopen. De verkeersruimte voor de auto wordt verder teruggedrongen - dmv éénrichtingsverkeer- ten gunste van plekken voor spel & ontmoeting. Over de hele lengte van de straat worden plekken voor verschillende leeftijdsgroepen gemaakt worden. Voor parkeren blijft ruimte, maar dan meer geconcentreerd. De Spilstraat krijgt in z'n totaal een groener karakter. De bomen die nu voornamelijk in de tweede Franklinstraat staan moeten worden doorgezet in de eerste Franklinstraat, zodat een continue groenstructuur ontstaat. Daarmee wordt tegelijk een sterkere relatie met de Groenewoudseweg gelegd

HART

In deze straat wordt over een grote lengte, midden in de buurt, ruimte voor recreatieve ontmoeting gemaakt en vormt daardoor een hart voor de hele wijk. De vormgeving van de openbare ruimte vormt de samenhang van de straat. De plekken van ontmoeting kunnen worden gethematiseerd naar leeftijd of naar bezigheid.

RELATIES MET DE OMGEVING

Relatie met de Edisonstraat

De Spilstraat wordt als één geheel ontworpen van Franklinplein tot Groenewoudseweg. De kruising van de Edisonstraat en de Spilstraat heeft het karakter van een gelijkwaardige kruising waarbij de Spilstraat “voelbaar” in de Edisonstraat aanwezig is. Concreet betekent dit dat bijvoorbeeld de bestrating en/ of inrichtingselementen ter breedte van de Franklinstraat ‘over de Edisonstraat/ Edisonplein heen lopen. Deze inrichting onderbreekt aldus de inrichting van de Edisonstraat. Daarmee wordt beoogd dat het grote openbare belang van de SPilstraat en de (kind)veilige verbinding tussen Spilcentrum en parkzone wordt benadrukt.

Relatie met het park

De aansluiting met het park langs de Groenewoudseweg moet een vloeiende overgang zijn waardoor de kwaliteit van het park zover mogelijk in de wijk doordringt. In betekenis en vorm is de Spilstraat over de gehele lengte te zien als een ‘uitvloeisel’ van het park dat eindigt bij het Franklin -/Spilplein met daaraan gelegen het Spilcentrum.

Relatie met het Spil- en Franklinplein in het bijzonder

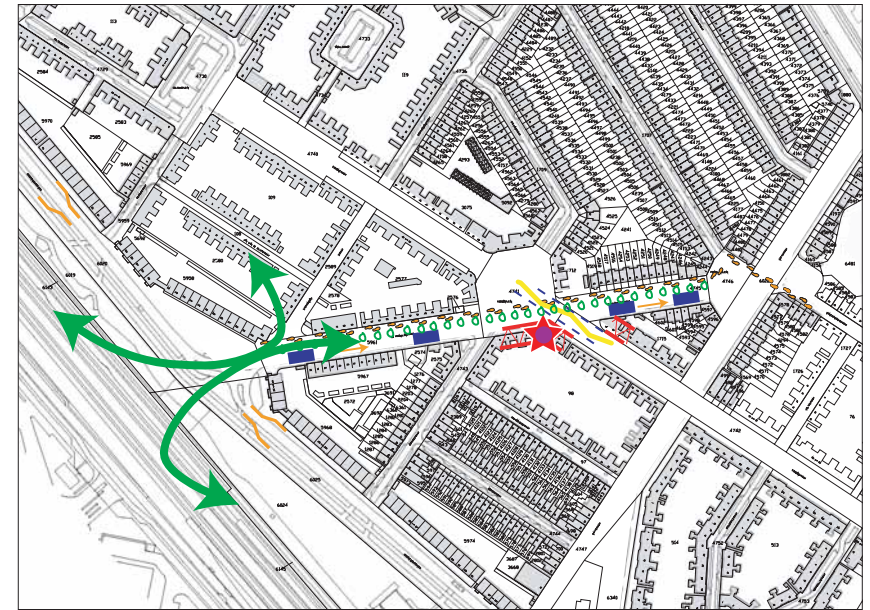
Het Spilcentrum is de ruimtelijk-functionele beëindiging van de Spilstraat. De Spilstraat eindigt qua inrichting echter op het Franklinplein, dat zelf onderdeel vormt van de Spilstraat. De inrichting van de ‘Stationsstraat’ (Wattstraat) heeft voorrang op de Spilstraat en de inrichting van het Spilplein wordt in samenhang met de inrichting van de openbare ruimte van Volta & Galvani gemaakt. Bij de inrichting van de Wattstraat en het Spilplein moet echter de ruimtelijk-functionele route van de Spilstraat veilig en herkenbaar zijn.

Relatie met Plan Celsius

Aan het eind van de Spilstraat nabij het Groenewoudsepark komen de nieuw geplande ontwikkeling van Plan Celsius en de Spilstraat bij elkaar. Een mogelijke nieuwe straat als (groene) diagonale

verbinding tussen Spilstraat en het Celsiusplein is een optie voor de ontwikkeling in deze buurt. De Spilstraat heeft op deze plek voorrang op zo’n eventueel nieuwe straat. Bij definitieve vaststelling van het ontwerp van de Spilstraat moet rekening gehouden worden met deze mogelijkheid.

- - Wandwerking
- - Speelingsruimte
- - Bomenrij
- - Park de wijk in
- - Bijzondere plek
- - Geconcentreerd parkeren
- - langzaam vereersroutes
- - geen doorgaand verkeer
- - Voorziening
- - Voorzieningen rondom plein

WATTSTRAAT - GALILEÏSTRAAT

“Stationsstraat”

De Wattstraat en de Galileïstraat lopen in elkaar over en bieden samen plaats aan verschillende sociale voorzieningen die voor de wijk van belang zijn, waaronder het Spilcentrum, de kerk, het huidige wijkcentrum en het oude schoolgebouw. De straat sluit aan beide uiteinden aan op belangrijke hoofdentrees voor de wijk (Boschdijk en station Beukenlaan) en kan een sterke relatie ontwikkelen met Strijp S. De aanwezigheid van voorzieningen in deze straat is logisch in relatie tot deze goede verkeersontsluiting. Daarmee is het een belangrijke straat voor Woensel West, het is een soort voorkant maar dan midden in de wijk.

KARAKTER

Het karakter van deze straat wordt bepaald door een menging van een aantal (sociale, wijkgerichte) voorzieningen en woningen. Het huidige karakter zal in dit opzicht ongewijzigd blijven. De ‘Stationsstraat’ is een belangrijke ontsluitingsstraat van de rand naar de toekomstige levendige centrale ruggengraat (Edisonstraat) in de wijk. Het zal daarmee ook een levendige straat worden waar alle soorten verkeer voldoende ruimte moeten krijgen en waar voldoende parkeerplaatsen moeten zijn voor de sociale voorzieningen en voor toekomstige bezoekers van de Edisonstraat. Het (functioneel) gemengde karakter is in de huidige situatie al zichtbaar in de diversiteit in bebouwing, zowel in maat als in uitstraling (oude school/ Spilcentrum versus laagbouwoningen).

Diversiteit in bebouwing is hét onderscheidende karakter van de Stationsstraat en geeft ruimte aan veelsoortige toekomstige ontwikkelingen. Om de straat een samenhangende identiteit te geven wordt de openbare ruimte ontworpen als een eenheid over volle breedte (één materiaal, geen opstanden) met een flexibele inrichting voor meervoudig gebruik en voldoende ruimte voor parkeren ten behoeve van de voorzieningen. Daarnaast wordt in het bijzonder gedacht aan een herinrichting van de straat met een reeks

terugkerende beeldbepalende bomen en ‘groene vlekken’, die de Wattstraat en Galileïstraat tot één geheel maakt. Als gevolg van de verkeersfunctie en de voorzieningen zal er relatief veel manoeuvrerend verkeer in de straat zijn. De inrichting moet daarom zodanig zijn dat alle verkeersdeelnemers uit eigen beweging extra oplettend zullen zijn. Daarbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan het karakter van een brink of dorpsstraat. (verkeerkundig concept van Duurzaam Veilig).

HART

De maat van de openbare ruimte rond het oude schoolgebouw is ruim bemeten. Dat geeft de mogelijkheid om hier een centrale verblijfs- en ontmoetingsplek te maken. Het schoolgebouw heeft een beeldbepalend eigen karakter en de ligging is geschikt voor een bijzondere publieke functie die past bij de beoogde betekenis als hart. De inrichting rondom de school moet open zijn zodat het gebouw een blikvanger is waar de wijk trots op is.

AANSLUITINGEN

Stationsgebied

De Stationsstraat sluit aan één kant aan op het station. De mogelijke ontwikkeling van het stationsgebied moet nog nader onderzocht worden. Op deze plek kan in de toekomst nieuwe bebouwing naast een stationsplein ontstaan die de wijk een gezicht geeft aan de stadsring en die een schakel vormt naar ‘Strijp S’. Er wordt gedacht aan intensieve, hogere bebouwing aan het plein. Daarmee wordt enerzijds de aanwezigheid van het station functioneel optimaal benut, terwijl anderzijds de bebouwing toezicht en sociale controle op het stationsplein wordt gegarandeerd. De ‘Stationsstraat’ is vanuit het station gezien een aangename entree voor de wijk in de vorm van een soort ‘rode loper’.

RELATIES MET DE OMGEVING

Relatie met Spilstraat, Franklinplein en Spilplein

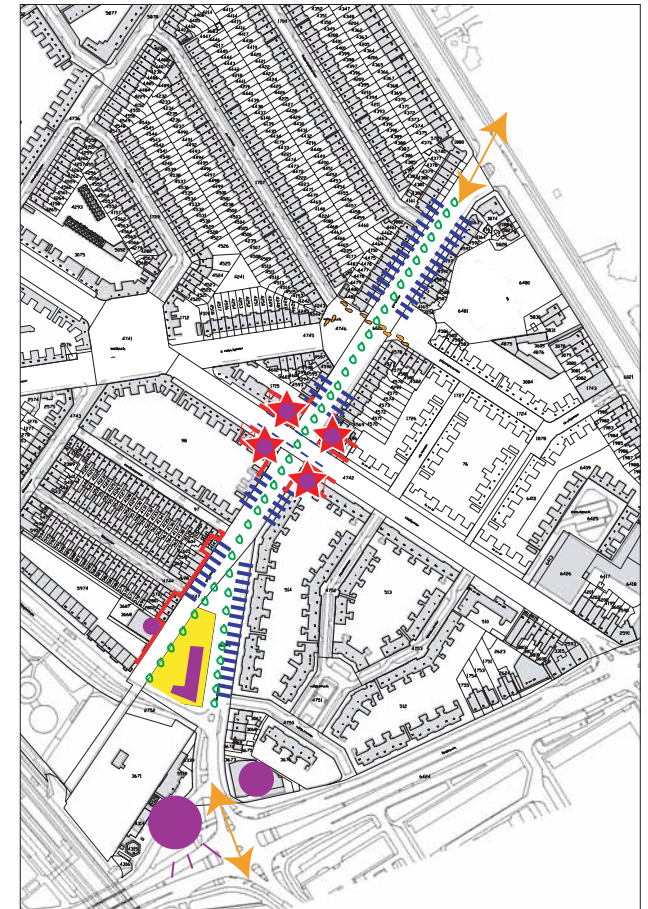
De inrichting van de Wattstraat heeft voorrang

op de Spilstraat. Het Franklinplein wordt gezien als onderdeel van de Spilstraat en het Spilplein is het Hart van deelbuurt Volta en Galvani en wordt daarom in samenhang met de openbare ruimte van de nieuwe straten uitgevoerd. Franklinplein en Spilplein zijn daarmee twee pleinen aan weerszijden van de ‘Stationsstraat’, ieder met een eigen identiteit. Bij de inrichting van de Stationsstraat en het Spilplein moet echter nadrukkelijk rekening worden gehouden met de ruimtelijk-functionele route van de Spilstraat. De route moet in de inrichting van deze onderdelen nadrukkelijk herkenbaar zijn. In het bijzonder is een veilige oversteekmogelijkheid over de Wattstraat voor kinderen van belang.

Relatie met de Edisonstraat

De kruising met de Edisonstraat is één van meest openbare plekken in de wijk. Die betekenis wordt benadrukt door deze kruising in te richten als een plein met bijzondere hoekbebouwing met andere functies dan wonen; hier is plaats voor meerdere zeer beeldbepalende ICONEN op met name de hoeken (zie onder project kaders Edisonstraat). Het plein wordt gezien als een onderdeel van de Edisonstraat. Bij de inrichting van dit plein heeft de Edisonstraat in principe voorrang op de ‘Stationsstraat’.

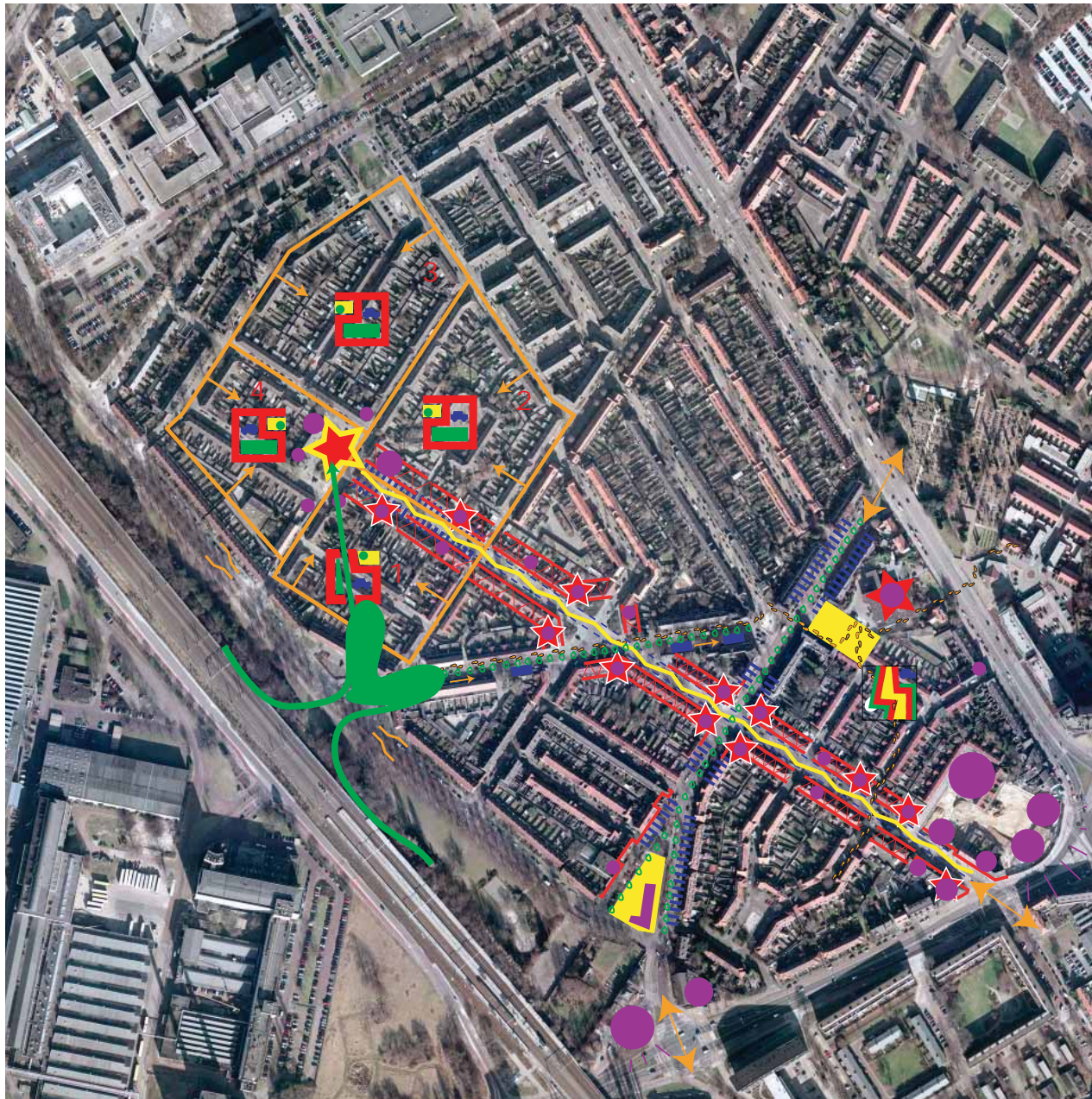

- - Wandwerking
- - Bomenrij
- - Bijzondere plek
- - Intensief parkeren
- - Belangrijke entree
- - langzaam vereersroutes
- - Voorziening
- - concentratie voorziening
- - Voorzieningen rondom plein
- - Openbare voorzieningen in het schoolgebouw

2. ALGEMENE ONTWIKKELINGSVISIE

Woensel West: Omdat smaken verschillen,

Stedenbouwkundige ontwikkelingsvisie
update november 2010

in gezamenlijke opdracht van :
Gemeente Eindhoven
Dienst Stedelijke Ontwikkeling en Beheer
Stichting Trudo

Opgesteld door::
ADP architectuur, design & planning
Erik Wiersema
Jeroen Bos

